

*Ментух Д.В., студент гр. ЕП-16,
Савеленко Г.В., к.т.н., ст. викладач
кафедри економіки та підприємництва
Центральноукраїнський національний технічний університет
м. Кропивницький*

ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ

В епоху глобальної інформатизації ресурсом першої необхідності стала інформація. Для успішної діяльності підприємств, установ, організацій різних рівнів і підпорядкування (далі – підприємство) та прийняття компетентних управлінських рішень керівники повинні мати у своєму розпорядженні повну, оперативну й достовірну інформацію з різних напрямів діяльності.

Особливий внесок у розв'язання теоретичних і методологічних питань формування та розвитку автоматизованої системи управління підприємством зробили такі видатні вчені: І.О. Белебега, Ф.Ф. Бутинець, С.А. Гаркуша, Р.М. Захарченко та ін. Наукові теоретичні та практичні розробки даної проблеми є досить актуальними. Нині залишається багато невирішених питань, які стосуються практичного впровадження даних інформаційних систем на підприємствах. Адже ринок програмного забезпечення представлений різними видами спеціалізованих та універсальних програм, які складаються з декількох окремих модулів і які дозволяють обробляти всю інформацію в одному середовищі.

Дані, необхідні для прийняття рішень керівниками на всіх етапах організації та ведення бізнесу, стають стратегічним ресурсом, під яким розуміється сукупність економічної інформації й організаційних, нормативних, правових, технічних і програмних засобів, що забезпечують можливість збору, передачі, накопичення, зберігання та актуалізації інформації, а також реалізована можливість надання її користувачам відповідно до конкретних запитів в зручній для них формі в задані терміни і за обумовленою ціною.

Реалізація цих завдань у повному обсязі можлива за умови використання сучасних інформаційних технологій та ефективної інформаційної підтримки управлінської діяльності підприємства, яку здійснює служба діловодства (на невеликих підприємствах – секретар чи інші відповідальні особи). Гарантом підвищення продуктивності праці офісних працівників за умови постійного зростання обсягу робіт є правильний вибір програмних забезпечення (ПЗ).

Існує великий вибір програмного забезпечення. Вибір програмного забезпечення повинен базуватися виходячи з його можливостей і обмежень при чіткому усвідомленні цілей використання. На ринку представлено ряд офісних програм: Microsoft Office, Google Docs, Microsoft Web Apps, Zoho Office, LibreOffice, OpenOffice та інші. Асортимент офісного ПЗ не вичерпується програмами з вище перелічених пакетів програм. Взяти, наприклад, бухгалтерський облік: навіть невеликі фірми виконують його за допомогою комп'ютерних програм. Найпопулярнішою в Україні є програма «1С:Бухгалтерія», яка входить до пакета «1С:Підприємство». За її допомогою

можна вести облік касових і банківських операцій, розрахунків з покупцями й постачальниками, витрат на виробництво і випуск продукції та багато іншого [1]. Пропозиція на ринку ПЗ для обліку не обмежується однією лише «1С:Бухгалтерія». Наприклад, програмні комплекси «Бест-про», «М.Е.Дос», дають можливість вирішувати комплексні облікові завдання, зокрема, з фінансового, управлінського й податкового обліку. На вітчизняному ринку представлені й комплексні рішення по автоматизації управління підприємством: «SAP», «BAAN», «Галактика», «ІТПредприятие», «1С», IT-Enterprise, «Капітал», «Oracle EBusiness Suite», «Компас», «МОНОЛИТ SQL», «Scala», «Галактика», «АСТОР», «Business Control», «Global ERP» та інші. Вищезначені системи мають широкі функціональні можливості і є основою єдиного інформаційного простору підприємства. Вони орієнтовані на автоматизацію вирішення завдань, що виникають на всіх стадіях управлінського циклу.

Сьогодні вітчизняні підприємці часто використовують у своїй діяльності не ліцензоване ПЗ, що призводить до низки проблем, серед яких [2]:

- відсутність технічної підтримки та оперативного супроводу з боку виробника, що суттєво впливає на надійність роботи;
- низький рівень безпеки інформації, що опрацьовується в комп'ютерній системі: існує висока вірогідність зараження комп'ютерів шкідливим програмним кодом, зокрема вірусами, як наслідок – виникає загроза втрати конфіденційної (персональної) інформації;
- відповідальність за використання не ліцензованих програм.

Програмне забезпечення для автоматизації управління підприємством дозволяє істотно полегшити працю керівної ланки, позбутися від рутинної роботи, підвищує оперативність та точність облікової інформації, дозволяє звернути більшу увагу на проведення економічного і фінансового аналізу роботи підприємства та пошуку резервів щодо підвищення ефективності цієї роботи. Разом з тим комплексні рішення по автоматизації управління підприємством, на відміну окремих програм по автоматизації набагато дорожчі при введенні в експлуатацію, оскільки, потребують додаткових інструментів взаємодії з існуючими клієнтськими додатками на підприємстві.

На практиці виявляється, що більшість компаній не готові до впровадження повнофункціональних систем по автоматизації управління підприємством через їх високу вартість з одного боку і відсутність методологічної готовності замовників (недостатньою формалізації внутрішніх бізнес-процесів, відсутності реального управління, малої опрацьованості та інтегрованості ІТ-інфраструктури) – з іншого. Таким чином, при впровадженні складної в управлінні і украй дорогої системи можуть зруйнуватися ті механізми управління, які все-таки функціонують у компанії, не знайшовши заміни на повнофункціональну систему управління. Відомі приклади невдалих впроваджень систем управління якістю, які, збільшивши вартість управління компаній, приносили швидше шкоду ніж користь, оскільки знижували оперативність і привносили негативні зміни в корпоративну культуру.

Успішна діяльність сучасних підприємств вимагає від працівників раціонально використовувати сучасні програмні засоби та інформаційні

технології. Що ж до вибору програмних засобів, то слід зазначити, що більшість із запропонованих у статті мають інтуїтивно зрозумілий користувацький інтерфейс, є стабільними та достатньо поширеними. Важливим аргументом для використання ПЗ на приватних малих підприємствах є економія коштів і дотримання політики непорушення авторських прав виробників ПЗ.

Саме тому підприємствам необхідно визначитися з вибором ПЗ, яке було здатне задовольнити всі потреби управління підприємства і водночас було досить економічним і не потребувало великих витрат на його придбання, налаштування та підтримку. З одного боку, різниця в ціні обумовлена якістю продуктів і, відповідно, відмінностями в обсягах витрат праці на їх розробку. Крім того, вартість продуктів ERP прямо залежить від їх функціональних можливостей і потреб клієнтів. Наприклад, програмні продукти фірми – 1С розглядають як «конструктор», на базі якого можна автоматизувати окремі бізнес-процеси. А, скажімо, SAP/R3, Oracle EBusiness Suite контролюють якість кожного етапу господарської діяльності. Тому керівник підприємства може у будь-який момент визначити, де знаходиться контейнер з певним номером, в якому місці він буде через годину і як це відобразиться на бізнесі. Дешеві системи на таке часто нездатні. Попит з боку підприємств середнього бізнесу в Україні спонукав розробників шукати нові рішення і пропонувати ринку програмні системи в ціновому сегменті між 10 тис. і 300 тис. доларів.

Тільки за умови вибору можна максимізувати ефективність та ведення управлінської діяльності, що, безумовно, є необхідним кроком на шляху до розвитку підприємства.

Таким чином, вибір стратегії автоматизації і розвитку системи є відповідальним кроком. Метою функціонування автоматизованої системи на підприємстві має бути забезпечення зацікавлених осіб інформацією для прийняття обґрунтованих рішень при виборі альтернативних варіантів використання обмежених ресурсів. Проте, технологія досягнення бажаного результату не є очевидною. Необхідно орієнтуватися на істотні переваги, що можуть бути направлені на ефективне вирішення конкретних поточних завдань, та не забувати про існуючі загрози.

Перспективою подальших досліджень може бути детальніший розгляд проблем впровадження сучасних програмних продуктів на конкретному підприємстві регіону.

Список використаних джерел

1. Лук'янчук С. Офісні програми: «джентльменський набір». [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://patent.km.ua/ukr/articles/i356>.
2. Паламарчук Л. Огляд програм для оптимізації та спрощення роботи офісних працівників / Л. Паламарчук, В. Бородачик // Діловодство та документообіг. – 2017. – № 5 (72). – С. 50-65.